

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-03-01
Besvaras senast
2023-03-08 kl. 12.00

Till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:401 Konstnärligt yrkesverksammas upphovsrätt

En förutsättning för att konstnärligt yrkesverkamma ska kunna försörja sig på sin skapande insats, oberoende av konstområde,  r en välfungerande upphovsrätt. Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk stipulerar bland annat upphovsrättens föremål och inneh ll, inskränkningar i upphovsrätten, rätten till ersättning, avtalslicenser, giltighet samt delning av inneh ll online. De senaste ändringarna på området skedde i samband med implementeringen av DSM-direktivet om att anpassa upphovsrätten till den digitala utvecklingen. Numera måste digitala plattformar agera när material laddas upp utan rättighetsinnehavarens vilja. Ett antal nya regler stärker även avtalspositionen f r upphovsmän n r de  verl ter rättigheterna till förlag, producenter, tidningar eller andra aktörer på marknaden. Lagändringarna började gälla den 1 januari 2023.

Upphovsrätt innebär att upphovsmannen har en uteslutande rätt att förfoga över verket. Detta i ursprungligt eller ändrat skick, i översättning eller bearbetning eller i annan litteratur- eller konstart genom att göra det tillgängligt för allmänheten (1  ). Verket görs tillgängligt när det överförs till allmänheten, när det framförs offentligt, n r exemplar av verket visas offentligt eller när verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning (2  ). Verket ska ha verkshöjd och därmed uppnå viss nivå av originalitet. Det g r inte att ansöka om upphovsr ttligt skydd, utan rätten uppkommer i samma stund som verket kommer till. När exemplar av verket framställs eller görs tillgängligt för allmänheten ska upphovsmannen anges i den omfattning och på det sätt god sed kräver (3  ). Detta  r grundprinciperna för den upphovsr ttliga rätten.

Upphovsrätten skyddar upphovsmannens rätt att bestämma över sitt verk, vem som f r tillgång till det och under vilka former. Många förknippar rättigheterna till det ekonomiska vederlaget för verken, men upphovsrätten  r likaledes en fråga om rådighet och om att bli angiven i enlighet med god sed.

I dag  r den privata marknaden dominerande när det gäller efterfrågan på konstnärliga prestationer. Det finns ännu inget som tyder på att marknaden kommer att kunna, fullt ut, finansiera enskilda konstnärer i sin skapandeprocess. Det offentliga har därför ett ansvar för att uppr th lla viktiga funktioner såsom utbildning, kompetensutveckling, långsiktiga bidrag och – f r samhällets kreativa och öppna miljö – offentliga beställningar och inköp av konst. Sverige har en internationellt erkänd position som ett land med

högkvalitativa konstutbildningar, internationellt utbyte och främjandeinsatser för konstnärer. Men i takt med globaliseringen har konkurrensen hårdnat, och nya marknadsmässiga insatser är nödvändiga för att stärka svensk konst inhemskt och i den globala konkurrensen.

I syfte att stimulera svensk konst krävs åtgärder på förstahandsmarknaden. Utan galleriernas insatser blir det svårt att ge plats åt nya förmågor, presentera svenska konstnärer för en nationell och internationell publik samt involvera museer, konsthallar och mässor för nya verk. Utifrån ett internationellt perspektiv är den svenska konstmarknaden eftersatt, detta samtidigt som den globala förstahandsmarknaden för konsten ständigt växer och omsätter mer. Åtgärder som skulle generera betydande effekt är att göra konsten i primärmarknaden avdragsgill samt att införa en harmoniserad moms på konst i nivå med litteratur, teater och konsertverksamhet. Men även insatser för att öka närvaron av svenska gallerier och konstmuseer på de internationella biennialerna och galleristerna i syfte att stärka intresset för svenska konstnärer är av stor betydelse.

Det offentliga roll, utöver utbildning, kompetensutveckling och långsiktiga bidrag, är att bistå svenska konstnärer i att nå ut till den inhemska och internationella publiken. Detta görs primärt genom utställningar på offentliga museer, konsthallar och kulturhus. I samband med detta ska svenska konstnärer tillerkännas sin upphovsrätt och bli korrekt namngivna i kataloger, verksförteckning (catalogue raisonné), arkivmaterial och hemsidor i enlighet med god sed. Detta för att verken ska kunna vara spårbara samt beständiga i konstnärens verkskatalog. På så sätt möjliggörs samarbeten, nya uppdrag och internationellt intresse för konstnären.

Med anledning av det ovan anförda vill jag fråga kulturminister Parisa Liljestrand:

Vad avser ministern att göra för att stärka den svenska konstmarknaden och efterlevnaden av svenska konstnärers upphovsrätt?

.....

Lawen Redar (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch